

Sentir veus: revisió d'un símptoma

Les al·lucinacions auditives

Aida Mallorquí Marcos

Centre de Salut Mental d'Adult
 Sant Pere Claver – Fundaci

Les al·lucinacions auditives són un dels símptomes que més canvis ha suscitat en les decisions de molts professionals, ja sigui a l'hora de plantejar un diagnòstic o de proposar un tractament. Entre un 10% i un 28% de la població general té al·lucinacions auditives, però la majoria de persones que senten veus estan sanes. En aquests casos les al·lucinacions es deuen a l'estrès o la privació del son, entre d'altres. En general sentir veus pren multitud de formes diferents i es tracta d'un fenomen complex.

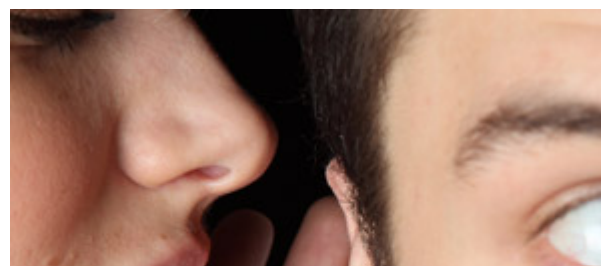
L'any 1973 la revista científica Science va publicar un article titulat "sa en llocs insans", en què vuit voluntaris sense cap problema de salut mental havien acudit a diferents serveis d'urgències psiquiàtriques de diferents hospitals dels Estats Units. Tots van acabar ingressats. El principal motiu que els professionals d'aquests pseudopacients era explicar als professionals de salut mental que sentien veus, concretament explicaven que sentien la veu d'algú del sexe oposat pronunciant paraules com "buidor", "forat" o "cop sec". La resta de detalls de les seves històries personals gairebé no estaven alterats i, juntament amb frusques de preocupacions, aquests pseudopacients també tenien la consigna de parlar de les seves satisfaccions vitals. Un cop ingressats els participants havien deixat de sentir les veus. L'article explica com els professionals que havien deixat de sentir les veus van acabar essent diagnosticats d'esquizofrènia i tractats amb medicaments antipsicòtics. Aquests casos van demostrar que els prejudicis i problemes derivats d'haver estat etiquetat amb un diagnòstic psiquiàtric poden afectar la vida d'una persona durant dècades dels 70.

Lògicament avui dia no seria possible dur a terme un estudi com aquest que analitzés els problemes bioètics, però citar-lo i recordar-lo ens serveix per ser conscients de com canvia el món. Els que treballem en el camp de la salut mental sabem que el patiment personal, l'amenaça de fer-se mal a un mateix o als altres són aspectes que a l'hora de valorar i diagnosticar a una persona o plantejar la possible necessitat d'ingrés. En aquests casos les al·lucinacions auditives, és a dir sentir veus, ha estat un dels símptomes que més canvis ha suscitat en les decisions de molts professionals, ja sigui a l'hora de plantejar un diagnòstic o de proposar un tractament. La realitat és que molts professionals seguim intentant no reduir els problemes de salut mental a símptomes d'una possible malaltia i entendre que moltes vegades són reaccions humanes davant de problemes humans.

La recerca epidemiològica en salut mental ens ha ajudat a entendre que les al·lucinacions auditives són un fenomen molt més estès del que creïem. Es calcula que hi ha una prevalença en la població general que va del 10% al 28%. Tanmateix, només un 25% compleixen criteris diagnòstics de trastorn de l'espectre psicòtic, mentre que el 75% restant de persones que senten veus siguin considerades sanes.

En comptes de dades poblacionals atenent a diferents grups d'edat, els estudis estimen que entre un 5% i un 16% dels adolescents primerencs experimenten veus. D'aquests aproximadament, un 76% presenta una remissió espontània, almenys a curt termini, i podria passar amb la presència d'amics imaginaris. Els dos fenòmens estan essent considerats com a part del desenvolupament dels processos de sociabilitat normals i només alguns casos on s'observa una persistència dels processos al·lucinatoris, quals quals existeix un patiment que afecta significativament el nen, requereixen abordatge professional. Per això és important conèixer en quins casos i quan és necessària una intervenció.

La diferenciació entre persones que senten veus dins de la normalitat o els que les senten en el context d'una problemàtica mental ha ajudat els professionals a establir un continuïtat que va de la salut a la malaltia on els canvis són més quantitius que no pas qualitius. Com apuntàvem en els casos dels infants, la persistència de les veus, el patiment degut a aquestes i l'afectació a nivell de funcionament personal són indicadors de la necessitat de fer una intervenció.

terapèutica i moltes vegades marquen el pas de fenomen normal al patològic.

Desencadenants relacionats amb l'experiència de sentir veus

No podem parlar encara de causes en el cas de les al·lucinacions auditives. Sabem que hi ha circumstàncies que les poden desencadenar però no en totes les persones ni en el mateix grau. La complexitat de factors implicats és la norma i atribuir les veus a una malaltia mental seria simplificar un fenomen que molts investigadors i clínics advoquen per tenir en compte per se. Cal considerar per aquest fenomen al·lucini etiologia psicobiosocial, on conflueixen factors ambientals, psicològics i biològics. Així sabem que la privació sensorial de son poden desencadenar al·lucinacions auditives en la població general. També cal esmentar un augment de presència d'al·lucinacions auditives en processos de demències i en epilèpsies del lòbul temporal, així com també en el consum de certes substàncies tòxiques.

Tenint en compte els factors ambientals, haver estat sotmès a estrès agut o sostingut pot ser igualment un disparador de processos de dol, separacions, assetjament escolar, negligència emocional... i tot un seguit de circumstàncies fins a extrems de gravetat aguda com el fet d'haver estat víctima d'una experiència vital traumàtica. Els estudis que relacionen els traumas i trauma assenyalen que l'inici de les al·lucinacions auditives en un 70% dels casos està associat a haver patit alguna experiència traumàtica o bé algun fet emocionalment intens i significatiu. En aquests contextos moltes vegades les veus es consideren com a resultat d'afrontament de l'experiència relacionada amb processos dissociatius. Aquests són els responsables de què certs continguts mentals no tolerats per la persona es mantinguin allunyats de l'experiència mental conscient (per exemple, al·lucinacions auditives desencadenades per un abús sexual i que podrien representar la veu interioritzada de l'abusador).

En general podem concloure que sentir veus pren multitud de formes diferents i es tracta d'un fenomen complex. En el cas de requerir un abordatge professional cal que aquest sigui integral i que atengui al contingut i forma de l'al·lucinació, ja sigui desencadenada per factors biològics o ambientals, cal puntualitzar que aquest aspecte és la majoria de vegades molt difícil de traçar. És important prioritzar el malestar produït per les veus i convertir-lo en objectiu del tractament, tenint clar que a vegades les veus poden resistir a les intervencions psicològiques i també farmacològiques, i que per tant el que podem construir amb la persona afectada serà un millor afrontament de l'experiència, més actiu i centrat en recuperar el sentiment d'agència davant d'un fenomen que es pot viure com a absolutament descontrolat i sense voluntat de la pròpia persona. Adoptar una mirada no estigmatitzadora ni tendent a buscar un diagnòstic psiquiàtric que no acaba d'encaixar amb la realitat i història de cada persona és el que guia l'actuació de molts professionals en l'àrea. Aquesta actitud és, gràcies a l'avançament en el coneixement, en la clínica i la recerca, diametralment oposada a l'article de Science l'any 1973.

*"Només un 25%
de persones que tenen
al·lucinacions
auditives complen
els criteris diagnòstics
d'un trastorn de l'espectre
psicòtic"*

Llegeix més articles a **"la càpsula"**

Visita la web de **Sant Pere Claver - Fundació Sanitària**

C. Vila i Vilà, 16 08004 Barcelona | Tel. 93 442 39 03 | info@spcsalut.org | www.spcsalut.org